

Pravilnik o ustroju i djelovanju Nacionalnog ureda HBK-a za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba

Osnivanje

Članak 1.

Temeljem čl. 19. Statuta Hrvatske biskupske konferencije, u skladu s važećim kanonskim zakonodavstvom i pravnim okvirom zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba Hrvatske biskupske konferencije (dalje: HBK), Sabor HBK-a na LXVII. Plenarnom zasjedanju održanome 14.-16. studenoga 2023. osnovao je Nacionalni ured Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba.

Svrha i načela

Članak 2.

Nacionalni ured Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba (dalje u tekstu: Ured) jedinstven je specijaliziran ured ustrojen za djelotvornu potporu u pogledu zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba biskupima HBK-a, poglavarima i poglavaricama ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života koje djeluju na području nadležnosti HBK-a, kao i onima koji zastupaju crkvene pravne osobe na području HBK-a, voditeljima međunarodnih vjerničkih društava ili crkvenih pokreta koje je Sveta Stolica priznala ili utemeljila.

Članak 3.

Rad i ustroj Ureda temelje se na načelima dobrobiti maloljetnika i odraslih ranjivih osoba, slobodne dojava moguće žrtve, odnosno njezinih zakonskih skrbnika ili trećih osoba, učinkovite zaštite žrtava i njihovih obitelji, pretpostavke nedužnosti mogućeg počinitelja te prvenstva nadležnosti i odgovornosti ordinarija u postupanju povodom prijave (usp. motuproprij *Vos estis lux mundi*, 2023., čl. 2, § 3.)

Djelatnost

Članak 4.

Djelatnost ureda obuhvaća kako opću razinu promicanja i poticanja kulture zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba u skladu sa smjernicama Papinske komisije za zaštitu maloljetnika i *Smjernicama Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba* (dalje: Smjernice za zaštitu), tako i praktičnu razinu pomoći u postupanju u skladu s važećim *Vademcumom Dikasterija za nauk vjere o nekim točkama postupka u ophođenju sa slučajevima seksualnog zlostavljanja maloljetnika koje su počinili klerici* (dalje: Vademecum) i *Smjernicama Hrvatske biskupske konferencije za postupanje u slučajevima spolnoga zlostavljanja maloljetnika od strane klerika* (dalje: Smjernice za postupanje).

Članak 5.

Ured je zadužen za promicanje zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba osobito:

- a) proučavanjem i predlaganjem sadržaja koji podižu razinu svijesti, znanja i odgovornosti u zaštiti maloljetnika i odraslih ranjivih osoba te općenito sadržaja koji promiču jačanje kulture zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba unutar crkvenih zajednica;
- b) predlaganjem sadržaja i mjera učinkovite zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba;
- c) savjetovanjem i predlaganjem prikladnih oblika preventivnih mjera u svrhu pomoći roditeljima i skrbnicima maloljetnika i ranjivih osoba, kao i pastoralnim djelatnicima, klericima ili laicima, kako bi mogli raspoznati znakove zlostavljanja i primijeniti odgovarajuće mjere zaštite;
- d) predlaganjem sadržaja koji bi se integrirali u početnu i trajnu formaciju svećeničkih i redovničkih kandidata;
- e) predlaganjem pojedinačnih provedbenih mjera i smjernica dobre prakse u

svrhu zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba, ustanovama i osobama iz čl. 2. ovog Pravilnika;

f) pružanjem informacija i izradom praktičnih uputa i mjera za postupanje;

g) praćenjem i usklađivanjem aktivnosti biskupijskih povjerenika.

Članak 6.

§ 1. Ured je ovlašten i osposobljen, uz odgovarajuću primjenu *Vademecuma* i Smjernica za postupanje:

a) zaprimati i obrađivati prijave i obavijesti o mogućim povredama maloljetnika i odraslih ranjivih osoba počinjenih odklerika, članova ustanova posvećenog života ili družbi apostolskog života, kao i moderatora međunarodnih vjerničkih društava koje je Sveta Stolica priznala ili utemeljila;

b) na traženje ordinarija (usp. kan. 134 Zakonika kanonskog prava, dalje: ZKP), koji je prvi odgovoran i nadležan postupati povodom prijave i obavijesti o mogućim povredama (usp. motuproprij *Vos estis lux mundi*, 2023, čl. 2, § 3.), pružati savjetodavnu i stručnu pomoć i to: u procjeni vjerodostojnosti obavijesti, u dvojbama, pravnim i činjeničnim, koje se pojave tijekom provođenja prethodne istrage, kao i u pružanju psihološke i duhovne potpore mogućim žrtvama i prijaviteljima;

c) provoditi prethodnu istragu, kada nadležni ordinarij to zatraži i posebnim dekretom imenuje istražitelja, bilježnika i po potrebi druge stručnjake, članove Ureda;

d) voditi jedinstvenu bazu podataka o prošlim i tek prijavljenim slučajevima povrede maloljetnika i odraslih ranjivih osoba za područje HBK-a, bilo da su prijave i obavijesti stigle izravno Uredu, bilo da su Ured o njima izvijestili biskupijski povjerenici;

e) pružati pomoć u sastavljanju pojedinačnih provedbenih mjera i smjernica dobre prakse u svrhu zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba;

f) pružati savjetodavnu i praktičnu pomoć u ostvarivanju reaktivnih, strateških i kriznih odnosa s medijima te u planiranju dugoročnih, kratkoročnih i projektnih planova odnosa s medijima.

§ 2. Pod pojmom *povrede* maloljetnika i odraslih ranjivih osoba u smislu ovog Pravilnika treba razumjeti:

a) kažnjivo djelo spolnog zlostavljanja, određeno u kan. 1398 ZKP-a, u skupini kažnjivih djela protiv života, tijela i slobode (Papa Franjo, apostolska konstitucija *Pascite Gregem Dei*, 23. svibnja 2021.);

b) ostala ponašanja prema maloljetnicima i odraslim ranjivim osobama koja se ne mogu kvalificirati kažnjivim djelima u smislu ZKP-a, ali predstavljaju osobito teške povrede božanskog ili crkvenog zakona te iziskuju sprječavanje skandala i/ili počinjenja kažnjivog djela od nadležne crkvene vlasti.

§ 3. Pod pojmom maloljetnika misli se na svaku osobu mlađu od 18 godina s kojom je izjednačena osoba trajno nesposobna služiti se razumom (usp. kan. 99; motuproprij *Vos estis lux mundi*, 2023, čl. 1., § 2. a, usp. čl. 6., br. 1 motuproprij *Sacramentorum sanctitatis tutela*).

§ 4. Pod pojmom odrasle ranjive osobe misli se na svaku osobu u stanju nemoći, tjelesne ili mentalne nesposobnosti ili lišenosti osobne slobode koje, pa i samo povremeno, ograničavaju njezinu sposobnost da razumije ili želi ili da se odupre onome čime će ih se povrijediti (usp. motuproprij *Vos estis lux mundi*, 2023, čl. 1., § 2. b).

Članak 7.

§ 1. Članovi Ureda dužni su položiti prisegu da će vjerno ispunjavati svoju zadaću.

§ 2. Kod vođenja baze podataka potrebno je voditi brigu o primjeni Uredbe o zaštiti osobnih podataka. Prikupljanju, pohranjivanju i korištenju osobnih podataka pristupa se isključivo uz pisanu privolu uključenih aktera.

Ustroj

Članak 8.

§ 1. Ured je ustrojen tako da osigurava:

a) kontinuirano poticanje i praćenje provedbe mjera zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba u ustanovama iz čl. 2. ovog Pravilnika;

b) mogućnost dojava o mogućem slučaju povrede maloljetnika ili ranjive odrasle osobe stvarno dostupnim telefonom, elektroničkom poštom ili jednostavnim i dostupnim mrežnim servisom dojava, s obvezom odgovora o zaprimanju dojava i njezinoj brižljivoj obradi u skladu sa Smjernicama za postupanje, te crkvenim i civilnim zakonodavstvom;

c) mogućnosti osobnog priopćavanja dojava stručnjaku laiku, ako to podnositelj dojava želi;

d) podnošenje formalne prijave i upoznavanje zainteresiranih osoba o njihovim pravima;

e) pružanje psihološke, pravne i druge vrste pomoći svim zainteresiranim osobama u pojedinim slučajevima, uključujući i moguće počinitelje i to na mjestima i na načine koji će jamčiti potrebnu diskreciju i učinkovitost.

§ 2. Nadležnost nad radom Ureda ima Stalno vijeće HBK-a.

Članak 9.

Ured ima najmanje sedam članova, i to:

a) pročelnika

b) tajnika

c) imenovanog predstavnika Hrvatske redovničke konferencije

d) imenovane stručnjake laike i klerike iz područja medicine i/ili psihologije, civilnoga i kanonskog prava te informacijskih i komunikacijskih znanosti, kao i klerika istaknutog u dušobrižničkoj praksi.

Pročelnik

Članak 10.

§ 1. Pročelnika Ureda, na prijedlog Stalnog vijeća, bira Sabor HBK-a. Služba pročelnika traje pet godina, uz mogućnost obnove mandata na daljnje petogodište.

§ 2. Za pročelnika neka se bira osobu koja se odlikuje stručnošću, ljudskim i kršćanskim vrlinama, empatijom i sposobnošću slušanja i prepoznavanja potreba drugih, sposobnu za timski rad i koordinaciju djelovanja uz najmanje pet godina iskustva rada u crkvenim ustanovama.

Članak 11.

§ 1. Pročelnik Ureda saziva i vodi sastanke Ureda te provodi i usklađuje njegovo djelovanje u cilju učinkovite primjene smjernica HBK-a iz područja zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba, i u skladu s kanonskim i civilnim propisima. O djelovanju Ureda te o mogućim novim pitanjima iz područja zaštite maloljetnika i ranjivih odraslih osoba dostavlja godišnje izvješće HBK-u.

§ 2. Osim prijava koje Ured zaprimi telefonski, elektronskom ili redovitom poštom, pročelnik je ovlašten primati izravne usmene prijave i dojave pri čemu ima sve ovlasti biskupijskih povjerenika.

§ 3. O svim prijavama i dojavama pročelnik je dužan u najkraćem roku obavijestiti nadležnog ordinarija (usp. VELM, čl. 3, §1), te dalje postupati po njegovu nalogu.

Tajnik

Članak 12.

§ 1. Tajnika na prijedlog Stalnog vijeća bira Sabor HBK-a i na mandat od pet godina, uz mogućnost obnove mandata. Tajnik je zaposlen u Uredu na puno radno vrijeme.

§ 2. Tajnik može biti osoba koja je spremna predano i stručno djelovati radi ostvarivanja ciljeva Ureda, obdarena sposobnošću slušanja, suosjećanja i ophođenja s dubokim poštovanjem prema osobama.

§ 3. Glavna zadaća tajnika jest zaprimanje prijave i obavijesti o mogućim povredama zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba koje su pristigle telefonski ili elektroničkom ili redovitom poštom, njihova obrada, odgovor pošiljatelju, evidentiranje, obavješćivanje o njima pročelnika Ureda, i po njegovu nalogu koordiniranje daljnjih koraka u svakom pojedinom slučaju.

§ 4. Tajnikova zadaća jest i predlaganje pročelniku Ureda aktivnosti s ciljem ostvarenja zadaća Ureda predviđenih čl. 5. ovog Pravilnika.

Ostali članovi Ureda

Članak 13.

Ostale članove Ureda na prijedlog Stalnog vijeća bira Sabor HBK-a na mandat od pet godina, vodeći računa o tome da se treba raditi o osobama koje svojim stručnim znanjima mogu unaprijediti djelatnost Ureda i učinkovitost zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba.

Sjednice Ureda

Članak 14.

§ 1. Sjednice Ureda mogu biti redovite i izvanredne. Redovite se sazivaju dva puta na godinu sa svrhom evaluacije rada Ureda i raspravljanja o općim pitanjima važnima za unaprjeđenje njegove učinkovitosti. Na redovitim sjednicama dužni su sudjelovati svi članovi.

§ 2. Izvanredne sjednice Ureda saziva pročelnik prema potrebi. Na njih se pozivaju, ovisno o konkretnoj problematici koja je predmet rasprave, pojedini članovi.

Odnos Ureda s drugim tijelima zaštite maloljetnika i ranjivih osoba

Članak 15.

§ 1. Ured djeluje u suradnji s Papinskim vijećem za zaštitu maloljetnika, drugim uredima i službama HBK-a, posebno s Centrom za promicanje dobrobiti ranjivih osoba Hrvatskog katoličkog sveučilišta, te s drugim nacionalnim i međunarodnim tijelima iz područja zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba.

§ 2. U duhu služenja partikularnim Crkvama održava živu i ustrajnu komunikaciju s biskupima i biskupijskim povjerenicima za zaštitu maloljetnika.

§ 3. Budući da Ured vodi jedinstvenu bazu prijava povreda zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba, biskupijski povjerenici dužni su o svim prijavama koje sami zaprimaju i obrađuju periodično izvijestiti Ured, i to putem jedinstvenog upitnika koji je usvojio HBK.

§ 4. Djelovanje Ureda i njegovih članova koji pomažu u istrazi ne može zamijeniti prosudbu/procjenu nadležnih ordinarija kako o vjerodostojnosti obavijesti tako i o postupanju po završetku prethodne istrage.

Članak 16.

§ 1. Ured je putem stručnih članova na raspolaganju ordinarijima u odnosima s javnošću, bilo savjetima bilo stvarnim istupanjima u njihovo ime, vodeći uvijek računa o zaštiti osobnog dostojanstva mogućih žrtava i pretpostavke

nevinosti osumnjičenih osoba.

§ 2. Ured će sve svoje aktivnosti komunicirati s javnošću prvenstveno putem Hrvatske katoličke mreže (IKA-e i HKR-a), a u dogovoru s Tiskovnim uredom HBK-a organizirati i druge medijske aktivnosti kao što su: organiziranje konferencija za novinare, samostalnih istupa u javnosti članova Ureda, gostovanja u radijskim i televizijskim emisijama osoba koje će znati relevantno zastupati stavove Crkve i Ureda, te za to imati suglasnost Tajništva HBK-a.

Završna odredba

Članak 17.

§ 1. Ovaj pravilnik usvojila je Hrvatska biskupska konferencija na svojem LXVII. Plenarnom zasjedanju, održanom u Zagrebu 14. – 16. studenoga 2023. godine, i stupa na snagu danom objave na mrežnoj stranici HBK-a.

§ 2. Stupanjem na snagu ovog Pravilnika, dokidaju se metropoljski uredi za zaštitu maloljetnika, kao i Povjerenstvo Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika.